

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 58 • nr. 10 • november 2022 • € 1,75 • www.sp.nl

LILIAN MARIJNISSEN

**'NATIONALISEER DE
ENERGIEBEDRIJVEN!'**

GEERT VAN DER VEER

**'BOER IS KANARIE IN
DE KOLENMIJN'**

Arend van Dam

Nieuwe wollen SP-sjaal

Met het koude weer voor de deur hebben wij sinds deze week een nieuwe SP-sjaal in de webshop. Deze grofgebreide sjaal met geborduurd SP-logo matcht perfect bij de SP-beanie die wij sinds vorig jaar verkopen. Met deze sjaal blijf je warm én ben je goed herkenbaar als SP-lid. Zowel te gebruiken bij SP-activiteiten als op andere momenten. Bestel hem nu op sp.nl/shop, dan heb je hem binnen een week in huis! •

SP JONGEREN

SP JONGEREN NOMINEREN MARCEL VAN HOOIJDONK VOOR HUISJESMELKER VAN HET JAAR

De bewoners van De Pionier in Den Haag zijn de afgelopen maanden samen met SP Jongeren in actie gekomen tegen de slechte woonomstandigheden in hun studentenflat. Hun verhuurder, Marcel van Hooijdonk, geeft ondanks de acties geen enkele reactie. Daarom nomineert SP Jongeren van Hooijdonk nu voor de derde keer als Huisjesmelker van het Jaar.

Het studentencomplex kwam de afgelopen periode al meerdere malen in het nieuws vanwege de slechte leefomstandigheden in het gebouw. De bewoners hebben te maken met een rattenprobleem, een bedwantsenplaag, slechte ventilatie, brandalarmen die constant afgaan en een lift die het vaak niet doet, waardoor bewoners soms wel negen verdiepingen naar boven moeten lopen. Ook maken meerdere huurders melding van het feit dat zij extreem hoge administratiekosten moeten betalen. Binnenkort krijgt de 'winnaar' van de verkiezing de oneervolle prijs uitgereikt. •

foto Joshua Versijde

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Xander Topma (h), Lesley Arp
Anne-Marie Mineur, Peter Sas

Vormgeving
Maurits Gemmink, Nenad Mečava

Aan dit nummer werkten mee
Wiebe Kiestra, Tijmen Lucie
Ronald van Raak, Karen Veldkamp
Peter Verschuren, Joshua Versijde
Nynke Vissia

Illustratie
Arend van Dam

Foto omslag
Joshua Versijde

De Tribune op Internet
sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgelideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

IN DIT NUMMER

Boer Geert van der Veer

'Het systeem sluit niet meer aan bij mensen'

6

Breien voor vrede

Maurice Sapens over community art

11

Nederlands bloedbad in Irak

Jip van Dort over burgerdoden en politieke verantwoordelijkheid

19

SP-boekentips

Ronald van Raaks boekenplank

22

Groeiende leden, groeiende partij

Nieuw team O&O verbindt theorie en praktijk

24

4 Actueel: Lilian Marijnissen: 'Zeggenschap is altijd ons kernpunt geweest'

14 Viering 50 jaar SP

26 Gouden Roeispaan voor Villa Vonk

28 Linksvoor: Cor de Ruijter is grootste propagandist van Groningen

29 De SP van toen tot nu: 1973 Geen belasting op ontlasting

16, 17, 18 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel 32 Uitgelicht

Van ons allemaal

Het mooie van de volkspetitie voor het nationaliseren van onze energie (al meer dan 50.000 ondertekenaars!) is dat het debat over de mislukte marktwerking volop is losgebarsten. En niet alleen over onze energie. Zo'n beetje de meest gehoorde reactie op de volkspetitie is: 'Hartstikke goed: en nu ook de zorg, post en openbaar vervoer.'

Maar liefst tachtig procent van de mensen vindt dat de privatisering van onze energie een fout was en dat we energie weer moeten nationaliseren. Dat blijkt uit een peiling die we hebben laten doen. De steun onder de bevolking is er. Bijna veertig procent van de Kamerleden stemde voor ons voorstel om de energievoorziening in publieke handen te nemen. Er was een tijd dat we hierin alleen stonden. De steun groeit dus. En terecht. Lagere prijzen en keuzevrijheid werd ons beloofd, hogere prijzen en keuzestress is wat we kregen. De SP heeft zich altijd tegen de privatiseringen gekeerd. Je ziet dat partijen met minder stevige ideologische wortels zwalken. Ooit steunden ze de privatiseringen, maar nu zien ze dat het niet werkt en willen ze het weer terugdraaien.

Energie is een basisvoorziening. Uiteindelijk willen we allemaal vooral zo goedkoop en schoon mogelijke energie. En welk hip logo er dan op de factuur staat doet er niet toe. Daar hebben we geen tientallen commerciële bedrijven voor nodig die met het geld dat wij voor energie betalen, vooral hun aandeelhouders spekken.

In de zorg trekken de zorgverzekeraars aan de touwtjes, terwijl mensen hoge prijzen betalen en zorgverleners lage lonen krijgen en gek worden van de bureaucratie. Door de privatisering van de post is een eervol beroep uitgekleeft, was een postzegel nog nooit zo duur en rijden verschillende busjes door dezelfde straat: inefficiënt en slecht voor het milieu. En door concurrentie in het openbaar vervoer gaat de prijs omhoog, maar het aantal buslijnen omlaag omdat ze niet 'rendabel' genoeg zijn.

Laat de discussie over het nationaliseren van de energie een begin zijn van een bredere discussie over de gevolgen van de mislukte privatiseringen. Dat vereist scherpe analyses, goede alternatieven en het organiseren van mensen om politieke verandering voor elkaar te krijgen. Want dat wat van ons allemaal is, hoort toch niet op de markt thuis?

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

VERLAAG DE KOSTEN: NATIONALISEER ONZE ENERGIEBEDRIJVEN

Maandenlang hield premier Rutte vol dat het onmogelijk was om dit jaar ook maar iets te doen aan het instorten van de koopkracht. Twee dagen na de grote SP-actiebijeenkomst van 17 september bleek het onmogelijke ineens toch mogelijk te zijn. Lilian Marijnissen ziet daar vooral een aanmoediging voor de SP in om met extra kracht door te vechten. Voor échte koopkrachtreparatie en voor het terughalen van de zeggenschap over de geprivatiseerde energiebedrijven.

› **Lilian, er komt een prijsplafond voor gas en elektra en we krijgen in november en december 190 euro korting op de energierekening. Tevreden?**

‘Het is mooi dat het is gelukt om dit jaar iets voor elkaar te krijgen. Dat neemt een deel van de zorgen bij veel mensen weg en geeft wat lucht. Daar ben ik blij mee, maar het is volstrekt onvoldoende. Dat blijkt uit alle gesprekken die SP’ers in het hele land

voeren. De energieprijzen blijven ondanks het plafond nog gigantisch hoog, de boodschappen zijn veel duurder geworden, de premie voor de zorgverzekering stijgt fors en waar het ons vorig jaar lukte om de huren te bevrozen wil het kabinet daar nu niets van weten. Steeds meer mensen zakken door de bodem en dat is gewoon schandalig. En dus gaat onze strijd met volle kracht door: in de Kamer en in het hele land.’

› **In die strijd draait het naast het overeind houden van de koopkracht ook om de nationalisatie van de energiebedrijven. Waarom?**

‘Zeggenschap over de energiebedrijven is voor ons altijd een kernpunt geweest. We hebben steeds gezegd dat belangrijke voorzieningen zoals de energielevering in gemeenschapshanden moeten zijn. De afgelopen maanden is wel heel hard dui-

foto Joshua Versijde

‘Zeggenschap over de energiebedrijven is voor ons altijd een kernpunt geweest’

RECORDWINSTEN

De kosten van levensonderhoud schieten omhoog en de lonen en uitkeringen blijven achter. Maar de bedrijfswinsten boeken record na record. In alleen tweede kwartaal van dit jaar boekten de Nederlandse bedrijven - zonder de financiële instellingen mee te tellen - volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek 75,2 miljard euro winst. Dat is 8,4 miljard meer dan in het tweede kwartaal van vorig jaar en het beste resultaat ooit. En het eerste kwartaal was ook al een record....

delijk geworden hoe belangrijk dat is. Daar komt bij dat we met het prijsplafond voor gas en elektra veel publiek geld gaan overhevelen naar private bedrijven. Daar moet zeggenschap van de samenleving tegenover staan. Nationalisatie dus.’

› Hoe reageren de andere partijen daarop?

‘Ha, Rutte noemt het ideologie en daar wil hij niets van weten. Maar we krijgen steeds meer bijval. Onlangs hebben we in de Tweede Kamer een motie ingediend om de energiebedrijven te nationaliseren. Vroeger stonden we me zo’n pleidooi moederziel alleen, maar nu kregen we steun van een derde van de Kamer. Er is dus beweging. En de mensen in het land zijn het massaal met ons eens. Onze volkspetitie voor nationalisatie is al heel snel door meer dan 50.000 mensen getekend en we hebben onlangs ook een grote peiling laten houden. Daar kwam uit dat 80 procent van de mensen vindt dat privatisering van de energievoorziening een fout besluit was en dat we weer moeten nationaliseren.’

› **Landelijke manifestatie op 11 februari** ‘Die massale steun zie je overal’, is ook de ervaring van landelijk campagneleider Jimmy Dijk. ‘In de eerste twee weken van de campagne zijn SP’ers in zo’n 65 plaatsen de straat op gegaan en hebben ze gemerkt dat mensen echt leeg lopen als je ze vraagt de petitie te tekenen. Er is veel diepe ellende door de hoge kosten en veel boosheid over de miljarden belastinggeld die naar de private energiebedrijven gaan.’ De campagne gaat de komende tijd dan ook op volle kracht door. Dijk: ‘Tot de kerst hebben we in 30 plaatsen actiebijeenkomsten gepland met Kamerleden waarvoor we de ondertekenaars van de petitie uitnodigen en we werken toe naar een grote landelijke manifestatie op 11 februari. En natuurlijk zijn we ook opvallend aanwezig op 10 november als de Tweede Kamer gaat praten over het prijsplafond.’

Teken de petitie via:
kostenomlaag.sp.nl/volkspetitie

tekst Peter Verschuren

Jannie Visscher
voorzitter SP

SP 50 jaar

Hoe vier je je 50e verjaardag met 30.000 leden? Om te beginnen met een SP-familiedag in Burgers’ Zoo in Arnhem. Daar genoten SP-leden afgelopen zomer met familie en vrienden van interessante optredens en mooie SP-ontmoetingen. Op de dag zelf, 22 oktober, vierden we onze verjaardag in het hele land. Alle afdelingen konden iemand afvaardigen naar ons partijkantoor De Moed. Daarvandaan verzorgden we een uitzending die voor alle SP-leden online toegankelijk was. In veel afdelingen kwamen leden bij elkaar om samen het programma te volgen. Maar de SP zou de SP niet zijn als het daarbij bleef. Na afloop van het programma gingen SP’ers in het hele land de straat op met onze volkspetitie om de energie te nationaliseren.

We vierden ons jubileum met mensen die zich al vanaf de dag van onze oprichting vol energie inzetten voor onze idealen. Maar ook met kersverse leden die zien hoe hard we toe zijn aan een rechtvaardigere samenleving en daaraan hun steentje willen bijdragen. Zo zei Anne, een van onze SP-jongeren, dat ze zich wil inzetten voor een samenleving waarin ook mensen met een beperking volop mee kunnen doen. Heel mooi vind ik dat. Het raakt precies aan onze drie kernwaarden: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

De laatste jaren is solidariteit tussen mensen een beetje uit de mode geraakt. Er is een samenleving ontstaan waarin ‘ikke, ikke, ikke’ de boventoon voert. Gelukkig realiseren wij SP’ers ons dat mensen sociale wezens zijn die elkaar nodig hebben. We handelen op basis van gedeelde waarden en belangen. Die waarden gaan we opnieuw vastleggen in ons geactualiseerde beginselprogramma ‘Heel de Mens’. De aftrap hiervoor gaven we op onze vijftigste verjaardag. Nu is het woord aan jullie! •

GEERT VAN DER VEER, CARING FARMERS:

**‘JE MOET DE WEERSTAND
OPZOEKEN OM GLANS TE
KRIJGEN’**

Geert van der Veer is een van de oprichters van de Caring Farmers, die op 7 oktober nummer één werden in de Duurzame 100 van dagblad Trouw. 'Zij hebben lef en doorzettingsvermogen', schreef de jury. 'Zij wachten niet af tot de overheid maatregelen neemt om het milieu te beschermen, maar beginnen zelf.' Van der Veer ontving ons op kenniscentrum De Kleine Aarde in Boxtel, waar kennis- en praktijkcentrum De Plaatsen de traditie van vernieuwing voortzet.

› **Ben je van huis uit een biologische boer?**

'Nee, ik ben gewoon gangbaar opgeleid. Ik heb de Hogere Agrarische School (HAS) gedaan in Den Bosch, waar je alle traditionele methoden leerde. Daarna heb ik vijf jaar bij de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LTTB) gewerkt. Ik heb toen alles gezien wat er te zien is: tuinbouw, akkerbouw, veehouderij, biologisch, niet biologisch, alles door elkaar. Mijn conclusie was: het boerenbedrijf is economisch failliet. Je moet een paar miljoen investeren en dan krijg je er een half tot één procent op terug. Het is echt een *way of life*. Als je geld wilt verdienen, dan doe je het wel ergens anders.'

› **Toch zijn er wel aardig wat boeren die miljonair zijn geworden.**

'Ja, eens. Eén op de vijf miljonairs is boer. 20 procent van de boeren scoort een ton of meer per jaar. Die bezitten daarnaast veel onroerend goed. Als ze dat verkopen, zijn ze binnen. Maar er is ook 20 procent van de boeren die elk jaar zo'n €7.000 verliezen. En dan is er een grote groep tussenin die tussen de €25.000 en €35.000 per jaar aan ondernemersinkomen overhoudt. Dat kun je in een reguliere baan ook krijgen, daar hoeft je je al die risico's niet voor op de hals te halen. Ik vroeg me daarom af: klopt dit financieel wel? Je kunt boeren niet vragen om tegen zo'n kleine marge te werken.

In 2012 was ik het zat. Ik wilde een bedrijfsmodel verzinnen dat hier verandering in kon brengen. Dus toen dacht ik: kunnen we de keten niet verkorten? Van de euro die

in de supermarkt uitgegeven wordt, komt maar een dubbeltje bij de boer terecht. Als we duurzamer worden, dan wordt die euro €1,20. Dat willen we niet. Ik wilde naar een businesscase waarin de consument €0,90 gaat betalen, terwijl de boer een dubbeltje meer krijgt. Ik wilde iets verzinnen waarin de sociale, ecologische en economische aspecten samen zouden komen: de drie P's van *People* (mensen), *Planet* (planeet) en *Profit* (winst). Zo is Herenboeren ontstaan. Herenboeren is een formule waarbij burgers in feite een boerderij kopen en daarbij nemen ze een boer in dienst. Mensen kunnen nu zelf zien hoe hun spruitjes groeien, en hoe je die moet oogsten.

Daarnaast vond ik ook dat we iets moesten doen aan de steeds maar stijgende grondprijzen. Daarvoor hebben we vanuit de Herenboeren de Stichting Aardpeer opgericht. Met het geld van burgers koopt die stichting grond en die grond mag nooit meer verkocht worden. Daarvoor vragen we geen vast rendement, want dan moet de boer steeds meer betalen terwijl hij niet meer uit zijn grond kan halen. We kijken naar wat de boer ons kán betalen, op basis van complete transparantie.

Een derde spoor is de Boerenraad, omdat we vinden dat er echt iets moet gebeuren aan de wet- en regelgeving. Daar zitten we in met de Caring Farmers en de Herenboeren, maar er zitten ook agro-ecologische boeren in en LTO-boeren. Met z'n allen zitten we om tafel om te kijken: waar kunnen we elkaar

vinden? Het vierde spoor gaat om kennis. Nou, daarom zitten we hier, in de Kleine Aarde. Hier is Sietz Leeftang begin jaren '70 begonnen met de biologische landbouw in Nederland. Onlangs heeft De Plaatsen het overgenomen, een stichting die we hebben opgericht vanuit Herenboeren. Het moet een kenniscentrum worden waar we nadenken over de landbouwtransitie.'

› **Je noemde de Caring Farmers al even. Hoe is dat ontstaan?**

'De eer van Caring Farmers ligt eerder bij Ruud Zanders van de diervriendelijke kippenboerderij Kipster dan bij mij. Ruud, Annet Harberink en ik kwamen elkaar tegen in de klankbordgroep Agrarisch van minister Schouten. We werden daar uitgenodigd om een gezamenlijke visie te maken. Het was duidelijk: van de 15 leden zaten wij met ons drieën op een heel ander spoor. Wij zien wat er nu speelt als van vergelijkbare orde van grootte als de watersnoodramp van 1953. Er is echt iets aan de hand. Dus op een gegeven moment zijn wij met z'n

drieën bij elkaar gaan zitten en toen hebben we een statement opgesteld en een website gemaakt. Wat wij wilden weten was: zijn er meer die er zo over denken als wij of zijn wij drie gekke Henkies? Inmiddels hebben 300 boeren zich bij ons aangesloten. En ons Groenboerenplan wordt inmiddels gesteund door 2.500 boeren. Dat is zo'n 5 procent van de Nederlandse boeren.

Dat we met de Caring Farmers nummer één zijn geworden in de Duurzame 100 is helemaal mooi. Wij zijn best kritisch en scherp en dat levert ook echt weerstand op. Maar je moet weerstand opzoeken om glans te krijgen. Dat is af en toe best moeilijk, maar we hebben ervoor gekozen om dit te blijven doen. Als je dan door zoveel weerstand heen deze erkenning krijgt, dan is dat tof.'

› **Hoe kijken jullie aan tegen de acties en opvattingen van Farmers Defence Force? Begrijp je ze?**

'We begrijpen heel goed waar ze vandaan komen. Maar wij willen het wel heel anders.

Ook wij hebben *allemaal* overwogen om met de trekker naar Den Haag te gaan. Alleen, dan hadden we daar een ander programma moeten hebben. De voormannen en -vrouwen waar ik in geloof, die waren er niet. Maar ik snap *heel* goed waar het over gaat. Sterker, het raakt me van binnen. Ik ben zó boos over wat er op dit moment gebeurt. Alleen, er is geen eenheid omdat we zo ver uit elkaar staan. En ik verwijt de overheid dat ze die wig zetten.'

› **Hoe doen ze dat? Wat is die wig?**

'Ze zetten die wig doordat ze niet naar de toekomst kijken, maar wel naar het verleden. De wet- en regelgeving wordt gemaakt op wat men nu ziet en wat voor incidenten er geweest zijn. Maar de invloed van de boer, zeker de groene boer want die heeft een heel ander model, die komt gewoon niet meer aan bod. Dat is het grote punt dat wij maken: kijk wat je wilt met Nederland op een aantal grote thema's en ga dan regelen wat je nodig hebt om daar te komen. Er moet iemand opstaan die zegt: dáár gaan we heen met z'n

'Ook wij hebben allemaal overwogen om met de trekker naar Den Haag te gaan'

SANDRA BECKERMAN: LANDBOUW WORDT EEN EXTREEM BELANGRIJK ONDERWERP VOOR DE PROVINCIALE VERKIEZINGEN

'Ik vind het fantastisch dat de Caring Farmers nummer één zijn geworden in de Duurzame 100. Wat ik heel goed vind, is dat zij het totale systeem ter discussie stellen. Het grote gevaar aan de stikstofcrisis is dat we van incident naar incident hobbelen, omdat we niet zien dat het systeem helemaal vastloopt. En misschien gek om te zeggen, maar ik vind het ook goed dat ze, zonder het goed te keuren, begrip hebben voor radicalere acties zoals van Farmers Defence Force. Mensen denken soms dat het gemakkelijk is om dan maar groen te gaan boeren, dat is het echt niet.

Ik vind het ook goed en begrijpelijk dat mensen denken: de overheid doet het niet voor ons, we gaan het zelf doen. Maar dat gebeurt ook bij energiecoöperaties en dan zie je: zodra ze enige omvang krijgen, worden ze onderdeel van het systeem. Dus zoals Herenboeren het doet, dat is heel leuk, maar de Rabobank wordt niet opeens minder machtig en verdragen als CETA en Mercosur worden niet opeens positief. Het moet

beide gebeuren: én alternatieven zoeken én het systeem veranderen.

Wat het rapport van Remkes betreft: Remkes is natuurlijk de koning in net doen alsof hij dingen heeft opgelost. Caroline van der Plas was verliefd op Remkes, Jesse Klaver wilde er een strik omheen en hup, door de ministerraad. Maar als de rook is opgetrokken, zie je dat er ten eerste niks is opgelost en ten tweede: het systeem blijft het systeem. Het gevreesde kaartje gaat bijvoorbeeld van tafel, maar in bijna mijn hele provincie, Groningen, mag je lekker intensief gaan boeren. Het rapport is alleen gericht op stikstof, maar er zijn veel meer punten waarop het systeem doldraait: klimaat en ook de gezondheid van de boeren zelf. Parkinson wordt eraan gelinkt en er zijn allerlei dierziektes die overspringen op mensen. En dan heb je nog het landschap, de wereldmarkt die ook Nederlandse boeren arm maakt, ontbossing, ga zo maar door. Ik denk dat het een afleidingsmanoeuvre was van het kabinet om tijd te kopen.

Dit gaat een heel groot thema worden in de komende provinciale verkiezingen. Op het platteland heerst heel sterk het gevoel: wij worden keer op keer gepakt. Ja, het wordt lastig voor de SP. Oud-Kamerlid Frank Futselaar heeft in 2019 al een fantastische landbouwvisie gepresenteerd, en dat deed bijna niks in de media. We mogen er stevig in gaan met onze alternatieven, maar je kunt het zeker ook breder trekken. Rutte laat elke crisis net te lang op zijn beloop, totdat hij iemand anders de schuld kan geven. Hij voedt daarmee het onderlinge wantrouwen. Dat zagen we bij het toeslagenschandaal, bij de wooncrisis waar de statushouders de schuld krijgen, of de oudere mensen die niet willen verhuizen. Het systeem loopt op alle fronten vast. Als we dát scherp kunnen maken...!'

‘Wij kunnen dit. Wij kunnen deze problemen overwinnen’

allen. Dan ga je stimuleringsbeleid maken en dan ga je misschien juist die koplopers vooropzetten om te laten zien: zo kan het ook. Geef ons een kader waarbinnen we ons kunnen ontwikkelen en laat ons achteraf jaarlijks bij wijze van spreken op de zeepkist staan om te vertellen wat we gedaan hebben, zeker als daar maatschappelijk geld mee gemoeid is.

Tegelijkertijd blijven wij ook wel acteren op wat er al gedaan kan worden. Wij vinden het echt schandalig dat de Wet Dieren nog niet ondertekend is. Die ligt al anderhalf jaar klaar, en geen minister zet er een handtekening onder. Wij gaan op deze manier hardop vragen stellen bij de democratie.’

› **Als je kijkt naar het plan van Remkes, wat ontbreekt daar dan aan?**
‘Het lost het ‘nu’ op. Maar de verantwoording naar de toekomst mis ik. Ik heb zelf een keer geprobeerd verantwoording af te leggen naar de zevende generatie. Dat is een manier van kijken van de inheemse bevolking van Noord-Amerika. Bij elke maatschappelijke beslissing die genomen wordt, denken zij

zeven generaties vooruit. Dus ik heb een brief geschreven aan mijn achter-achter-achter-achter-achterkleinkind. Dan springen de tranen je in de ogen, je moet toch even erkennen hoe groot de problemen zijn. We hebben het nu over de stikstof, maar er speelt veel meer. De boer is echt de kanarie in de kolenmijn. Die valt als eerste om, maar er komt nog veel meer achteraan. Het onderwijssysteem sluit niet meer aan bij mensen, het zorgsysteem sluit niet meer aan, de energiekosten nemen toe.

En het moeilijkste is om erin te durven stappen, want dan moet je vertellen dat het anders moet. Dat je zegt: oké, we kijken het monster vol in de bek, want alles wat we hebben opgebouwd met het kapitalisme is niet meer. Dit is het gevolg van het neo-liberale beleid dat we gevoerd hebben. Dus het zal anders moeten. En het probleem is nu zo groot, dat elke boodschap die je moet brengen een vervelende boodschap is.

Als ik iets zou mogen doen voor de BV Nederland, dan zou ik zeggen: haal die ‘BV’ eraf. Het enige waar we op sturen is euro’s.

Als we de bodem centraal gaan stellen, en we gaan rendementen anders beredeneren dan alleen vanuit geld, dan komen we ergens. Biodiversiteit is ook een rendement op een investering, bijvoorbeeld, of geluk of blijde mensen. Wij kunnen dit. Wij kunnen deze problemen overwinnen.’

› **Je zei: er moet iemand opstaan die zegt waar we heengaan. Je wilt een leider, maar tegelijkertijd wil je de mensen het ook zelf laten doen. Hoe zit dat?**

‘Dat betekent een ander type leiderschap, *stewardship*. Dus in plaats van een leider die zegt: loop maar achter mij aan, loopt de leider achteraan. We moeten een omslag in ons denken maken, zodat we het niet-weten ook centraal mogen stellen. Ik zou de minister wel eens willen zien, die voor de Kamer gaat staan en zegt: ‘Ik weet het niet. Kunnen wij niet met elkaar deze crisis aanvliegen, want ik weet het niet.’ •

tekst Anne-Marie Mineur
foto's Maurits Gemmink

VERBINDEN MET NAALDEN EN WOL

Aan de breikunstwerken van Maurice Spapens kan iedereen een steekje bijdragen. Spapens: 'Aan een breitafel is iedereen in principe gewoon gelijk'.

Spapens was een jaar of vier toen zijn oma hem leerde breien: 'Ik kreeg een eekhoornknuffeltje van mijn nichtje. De oortjes waren afgeknaagd en het kontje helemaal kaalgeaaid. Het was winter en ik vroeg aan mijn oma of zij een jurkje voor het eekhoornkje kon breien. Ik moest het van haar zelf doen. Ik zie mezelf nog bij oma op schoot zitten en hoor de pennen nog knarsen. Terwijl het eerste wat je leert is: luchtig breien, niet te hard aan die steken sjoeren.'

'Geen haar op mijn hoofd die toen aan mode dacht', vertelt Spapens over zijn kindertijd. In de jaren tachtig ontdekte hij de muziek van The Cure, Siouxsie and the Banshees, de Sex Pistols... 'Muziekstromingen waar ik me

kleding-technisch geweldig in kon uiten', blikt hij terug. Na een omzwerfing op de universiteit, als student Sociale Geografie, kiest hij voor een mode-opleiding op kunstacademie St. Joost in Breda.

Vreemde meneer

Spapens: 'Het eindstuk van mijn afstudeercollectie was een jurkje van 2,5 duizend buitenlandse muntstukken waar ik gaatjes in geboord had. Het was een knipoog of sneer naar de eeuwige bruidsjurk aan het einde van een collectie, waarbij de hele zaal opstaat om te klappen. In essentie was dit hetzelfde als het breiproject, want de vraag die ik aan iedereen stelde was: heb je nog een handje muntgeld over uit het buitenland?'

Volgens Spapens is kleding op maat maken zo'n beetje het laatste vak dat je in Nederland moet kiezen als je geld wilt verdienen. 'Mensen vinden het hartstikke duur. Dan denk ik: gelul. Mijn werk gaat tientallen jaren mee. Misschien wel honderd jaar. Ik denk dat ik ooit begraven word met het muntenjurkje. En dat iemand mij ooit opgraft en denkt: dat was wel een hele vreemde meneer!', fantaseert hij lachend.

'De Vuelta, wa is da?'

In 2019 werd de modeontwerper gebeld met de vraag of hij iets met gebreide sjaals aan lantaarnpalen bij de finish-locatie van wielervedstrijd de Vuelta in Breda wilde doen. Spapens: 'Ik had net een project gedaan met

Spapens voor een metersgrote gebreide replica van De overgave van Breda van de Spaanse schilder Diego Velázquez.

omaatjes in een verzorgingshuis, waarbij ik de pilaren had aangekleed met hun kleurrijke breisels. Ik hoor mezelf nog zeggen: de Vuelta, wa is da? Het bleek een soort Tour de France te zijn, maar dan een rondje door Spanje. Ik sloeg er nog niet helemaal op aan.'

Na wat speurwerk op het internet leerde Spapens dat de etappe van de Vuelta bij de Koninklijke Militaire Academie (KMA) zou starten, en toen begon het toch bij hem te kriebelen. De KMA is immers gevestigd in de monumentale waterpoort het Spanjaardsgat: een gebouw waar je als burger niet binnenkomt. Aanvankelijk was zijn idee om de daken van de torens van het Spanjaardsgat te bekleden met rode gebreide dakpannetjes. De kleur rood verwees daarbij naar de leiderstrui van de Vuelta.

Hoewel dit idee werd afgeschoten door de KMA, kreeg hij uiteindelijk wel toestemming om aan de muren van het Spanjaardsgat drie rode truien op te hangen. Spapens: 'Omdat dit een project was van de mensen, met de mensen, voor de mensen.' Bijzonder, want de KMA had nooit eerder meegewerkt aan een kunstproject.

Ook de symboliek van de kleur rood sprak Spapens aan: 'Iedereen heeft een hart. Als

we onszelf snijden, dan bloeden we allemaal rood. Het hart discrimineert niet. Het hart zit links.' Toch benadrukt hij: 'Kunst is noch links, noch rechts, noch in het midden. Want kunst is van niemand en doet over vele generaties heen zijn werk.' Desalniettemin werd in vrijwel ieder krantenartikel dat aandacht schonk aan zijn project 'Vuelta Breien' vermeld dat Spapens eveneens SP'er is. De kunstenaar, lachend: 'Dan dacht ik telkens, wat heeft de SP in hemelsnaam met dit project te maken?'

'Rijk in mijn hoofd'

Spapens werd lid van de SP in 2002, gedurende de opkomst van Pim Fortuyn: 'Hij had op zich niet eens een slechte analyse van de problematiek, maar zijn oplossingen zetten echt een groep mensen buitenspel, vond ik. Bovendien hebben wij als kunstenaars zo verschrikkelijk veel last van de politiek. Wij bloeden nog steeds door de bezuinigingen van Halbe Zijlstra (voormalig VVD-staatssecretaris voor cultuur, red.) en veel mensen van mijn generatie zijn in coronatijd gestopt met de kunsten. Of ze moesten een bijbaantje nemen in de thuiszorg of als postbode. Alle thema's waar wij als SP voor strijden kom ik doorlopend tegen. Zelf ben ik heel rijk in mijn hoofd, maar ik kan geen rondje in de

croeg betalen. Als kunstenaar vind ik dat niet erg, maar maatschappelijk gezien baal ik daar af en toe best wel van.'

Vuelta Breien is een vorm van community art. Iedereen kon een zelfgebreid lapje aanleveren voor het project, mits het rood en 21 bij 30 centimeter groot was. Als de coronaregels geen roet in het eten gooiden, regelde Spapens locaties waar mensen samen konden breien. Een van die locaties is zijn WildKnittingRoom in het treinstation van Breda: een steriele bedrijfsruimte die een haast magische ambiance heeft gekregen door een overvloed aan bontgekleurde garens en breisels.

Verslavend

Wat de breiers met elkaar verbond? Spapens: 'Het merendeel interesseerde die hele Vuelta geen zak. Maar dat ideeetje van die shirts aan de muur van het Spanjaardsgat van die rare kunstenaar vonden ze wel interessant. Toen opeens corona uitbrak zijn heel veel mensen thuis verder gaan breien. Het werkt verslavend. Mijn moeder breidt elke dag een lapje voor de televisie. Er was een vaste kern van zeventig tot honderd mensen die eens in de zoveel dagen of weken een lapje produceerde. Inmiddels schat ik dat er al tussen

‘Vuelta Breien was een project van de mensen, met de mensen, voor de mensen’

de duizend en tweeduizend mensen hebben meegewerkt. We zijn nu ruim 5700 lapjes verder en de teller blijft lopen.’

Het doel van Vuelta Breien was om zoveel mogelijk mensen met elkaar te verbinden. Dit komt ook tot uiting in de objecten die Spapens van de ingestuurde breisels maakt. Toen de Vuelta in 2020 in verband met corona werd gecancelled, ging hij niet bij de pakken neerzitten. Spapens: ‘Ik kreeg het idee om met de lapjes een zo groot mogelijk hart te maken. Wat mij betreft zichtbaar vanuit de ruimte, uit het International Space Station.’ Inmiddels heeft hij al hartvormen neergelegd bij de Sint Janskathedraal in Den Bosch, het Maczek Memorial in Breda – een eerbetoon aan de Poolse bevrijders die op Nederlands grondgebied hun leven gaven – en in het stadhuis van Breda.

Toen de Vuelta afgelopen zomer toch naar Breda kwam, hingen de meterslange rode truien van Spapens dan eindelijk aan de muren en lag er één op het sportveld van de KMA. Bij de finish aan de Claudiusprinsen-

laan waren alle lantaarnpalen versierd met sjaals in de kleuren van de Nederlandse en Spaanse vlag. Op de Vuelta-etappe kwamen een half miljoen mensen af, maar Spapens maakte niets mee van het hele feestje. Hoewel het shirt op het sportveld voor burgers niet te bezichtigen was, is dit deel van het kunstproject wel vereeuwigd in filmpjes.

Spapens: ‘Twee omaatjes met handtassen hebben een poging gewaagd om het shirt te bekijken, maar zijn aan de poort geweigerd. Toen ik het shirt, 22 meter breed en 23 meter lang, op het sportveld had uitgelegd kreeg ik een brok in mijn keel. Ik dacht: ik ga niet in het bijzijn van militairen staan janken. Maar ook die mannen zeiden dat ik heel trots mocht zijn.’

Breien voor vrede

Naast de vele rode lapjes, panelen met spreuken en logo's van sponsors prijkt in de WildKnittingRoom van Spapens een metersgrote gebreide replica van De overgave van Breda – ook wel bekend als Las Lanzas (‘de lansen’) – van de Spaanse schilder Diego

Velázquez. Dit schilderij beeldt de overhandiging van de sleutels van de stad Breda aan de Spanjaarden ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog af. Dankzij Las Lanzas weet volgens Spapens menig Spanjaard van het bestaan van de Brabantse stad.

Het is Spapens' droom om op 27 augustus 2024, vierhonderd jaar na de het Beleg van Breda door de Spanjaarden, een groot gebreid hart in de stad neer te leggen als gebaar voor vrede. Hij hoopt dat breiers van heinde en verre zullen meewerken aan het project: ‘Stel nou dat er een exemplaar van de Tribune belandt bij iemand aan de andere kant van de wereld en die denkt: hey, geweldig! En die persoon stuurt een lapje in. Hoe mooi zou dat zijn?’ •

tekst Lesley Arp
foto's Wiebe Kiestra

OOK MEEBREIEN?

Een boodschap van Maurice Spapens voor lezers van de Tribune:

‘Beste SP’ers! Als je geen breinaalden of haaknaalden of rode wol hebt, kun je me altijd benaderen en stuur ik het je op. Maar ik weet zeker dat bij jou in de buurt iemand woont die ooit heeft gebreid en nog een bolletje wol over heeft. Als het even kan brei je een rood lapje, 21 bij 30 centimeter, het liefst van acrylwol – want dat neemt geen water op. Mail sp@mauricespapens.nl en ik vertel hoe je het lapje kunt afleveren.’

Op 22 oktober 1972 werd de SP opgericht, op 22 oktober 2022 vierde de partij zijn 50e verjaardag. Veel leden van het eerste uur waren aanwezig, zoals Hans van Hooft, Tiny Kox en Gerard Harmes. De deelnemers kregen een feestelijk gebakje, en een papieren exemplaar van het beginselprogramma, dat momenteel herzien wordt.

Na afloop van een mooi en inspirerend programma trokken de aanwezigen, met een haastig broodje in de hand, de Amersfoortse wijken in om handtekeningen te verzamelen voor de volkspetitie voor de nationalisatie van de energiebedrijven. Want feestvieren is mooi, maar de actie is nooit ver weg.

foto's Joshua Versijde

Ronald van Raak gaat in gesprek met twee jonge leden, Noah Vetter (l) en Anne Cramer (r), die aandrongen op meer aandacht voor klimaat, milieu en duurzaamheid in het beginselprogramma.

50 JAAR SP

Oud-Kamerlid Remi Poppe licht het 'Plan Poppe' toe, waarin hij pleit voor een aanpak waarin persoonlijk contact en sociale media elkaar versterken.

Daan Roovers, voormalig Denker des Vaderlands, geeft de SP complimenten en tips voor de herziene versie van het beginselprogramma dat nu naar de afdelingen gaat.

HOE VERDER MET HEEL DE MENS?

Op 22 oktober presenteerden we een vernieuwde versie van Heel de mens, als aftrap voor de discussie in de hele partij. Dat doen we tussen 7 en 21 november op de ledenvergaderingen en op 3 en 10 december op de regioconferenties. Daarna maken we een nieuwe versie, die we tussen 17 en 28 april 2023 opnieuw bespreken op de ledenvergaderingen en op 13 en 20 mei 2023 op de regioconferenties. 3 juni 2023 ronden we de discussie af, met een stemming op het Congres. •

> SP HAALT IRAKESE DELEGATIE NAAR TWEDE KAMER

Al voor de westerse inval in Irak in 2003 steunde de SP de democratische krachten in Irak. Twintig jaar later kent het land nog steeds geen vrede en ontwikkeling. Een groeiende democratische beweging – vooral jongeren – gaat de laatste jaren de straat op om een eind aan het wanbestuur en de corruptie te eisen. Een vertegenwoordiging van deze groep werd op 18 oktober ontvangen voor een bijeenkomst in de Tweede Kamer. Dit gebeurde op initiatief van SP-Kamerlid Jasper van Dijk.

Sajad Alshati (lid van het Iraakse Parlement) en Salam Adel (vertegenwoordigster van het democratisch verzet in Nederland) gaven tijdens de bijeenkomst in de Tweede Kamer een toelichting op de complexe situatie in hun land. Alshati riep Nederland op om steun te verlenen aan de organisaties van democratische jongeren. Op de vraag van SP-Kamerlid Jasper van Dijk of het wel mogelijk is om de democratie in Irak van buitenaf te versterken, antwoordde het Iraakse parlamentslid dat de Iraakse machtshebbers buiten-

gewoon gevoelig blijken te zijn voor druk en kritiek vanuit het buitenland.

Duidelijk is dat er in Irak genoeg reden is om de straat voor op te gaan. Zo is er de afgelopen periode 2,5 miljard dollar aan hulp gelden ‘verdwenen’. Ook maken de demonstranten zich sterk voor de ontbinding van de 23 religieuze en sektarische milities, waar het land onder gebukt gaat. Bij anti-regeringsprotesten zijn de afgelopen paar jaar 600 demonstranten om het leven gekomen en 20 duizend gewond geraakt. •

> SP HOOGVEEEN KOMT MET EEN MAATREGELENPAKKET ENERGIE- EN INFLATIEARMOEDE

Niet als in heel Nederland ziet ook Hoogeveen een toenemend aantal mensen in de problemen komen. De energierekening loopt op, de boodschappen worden duurder. SP-raads-lid Jutta van den Oord nam samen met PvdA, GroenLinks, ChristenUnie en CDA het initiatief voor een lokaal pakket aan maatregelen dat moet dienen als vangnet voor de lage en middeninkomens.

Van den Oord: ‘Alhoewel de landelijke maatregelen zeker zullen bijdragen om deze crisis draaglijk te maken zullen er altijd mensen zijn waar het water nu al tot de lippen staat en die dreigen tussen wal en schip te vallen – wij kennen ze allemaal. Door aan de voorkant passende ondersteuning te bieden willen we helpen voorkomen dat deze mensen onnodig in de schulden belanden.’

De motie roept het college op om nog dit jaar de energietoeslag beschikbaar te stellen voor inkomens tot 130% van het minimuminkomen. Ook moet het college maatwerkondersteuning bieden aan dezelfde groep inwoners die buiten de bestaande regelingen vallen. De motie werd door de gehele raad aangenomen. •

> SP-WETHOUDERS MAKEN HET VERSCHIL

Dat het uitmaakt of de SP in een gemeente meebestuur, laten de SP-wethouders in Groningen in Assen wel zien. Deze twee gemeenten komen met grote hulppakketten om inwoners te ondersteunen met hun torenhoge kosten.

In Groningen komt het college met een pakket van maar liefst 17 miljoen waarmee de inwoners worden bijgestaan. Wethouder Eelco Eikenaar vertelt daarover: 'Juist in deze tijd is het zaak dat we snel financiële steun bij mensen krijgen die dat het hardste nodig hebben. We doen daarbij maximaal wat we kunnen.'

Het crisispakket bevat plannen om de energietoeslag voor inwoners en gezinnen uit te breiden naar 140% van het sociale minimum. Op die manier wil de coalitie meer en eerder inkomensondersteuning bieden, ook aan de lagere middeninkomens. Daarnaast komen er fondsen voor (kleine) ondernemers en verenigingen (zoals buurt- en wijkcentra en sportverenigingen) om de sociale basis van de samenleving in stand te houden.

In Assen doet het college onder andere voorstellen voor uitstel van gemeentelijke lasten, verbreding van bijzondere bijstand en maatwerkondersteuning voor mensen die tussen wal en schip vallen. Voor de zomer was al besloten om de huren van sportaccommodaties tot januari niet te verhogen. Ook nu kijken ze daar naar de gemeentelijke belastingen en huur- en onderhoudscontracten voor gebouwen. Als deze kosten verhoogd worden, zoals dat normaal gebeurt, zal dat voor veel sport- en buurtverenigingen namelijk niet meer op te brengen zijn. Ook wil Assen helpen met verduurzaming van woningen en (verenigings)gebouwen. Want betere isolatie leidt tot lagere maandelijkse energielasten.

Wel kijken beide wethouders vooral ook naar het kabinet voor langdurige oplossingen. De SP-bestuurders halen alles uit de kast voor hun inwoners maar ook daar zal echt sociaal beleid gevoerd moeten worden. •

foto SP Zutphen

> ZON VOOR ALLEN IN ZUTPHEN

Als het aan de SP ligt, gaat de gemeente Zutphen gratis zonnepanelen leggen bij iedereen die dat wil. De SP presenteerde op zaterdag 22 oktober een plan waarin dat staat. Het doel is de energierekening van Zutphenaren drastisch te verlagen.

Nu steeds meer vaste energiecontracten aflopen, merkt een groeiende groep mensen dat de energieprijzen stijgen. Zeker Zutphenaren die wonen in een slecht geïsoleerde woning zonder zonnepanelen betalen de hoofdprijs. De SP vindt energie een basisvoorziening. Niemand zou zich er blauw aan moeten betalen.

'Zon voor Allen is een nieuwe manier van denken,' vertelt het Zutphense SP-raadslid Gert Müller, initiatiefnemer van het plan, 'In plaats van dat iedereen individueel zonnepanelen aanschaft en daar subsidie voor vraagt, regelen we het collectief. De gemeente gaat Zutphen straat voor straat van zonnepanelen voorzien, zodat bij iedereen de energierekening daalt.' De komende tijd zal de SP steun verzamelen voor het plan. Vrijwilligers gaan de deuren langs om handtekeningen te verzamelen. Uiteindelijk wil de SP samen met andere fracties een initiatiefvoorstel indienen in de gemeenteraad. •

> MICHEL VAN NISPEN WIL SOCIAAL NOTARIAAT

foto Maurits Gemmink

Om het recht toegankelijk te maken voor iedereen moet er een 'sociaal notariaat' worden opgericht. Dat voorstel deed SP-Kamerlid Michiel van Nispen in een debat met de minister voor Rechtsbescherming: 'We hebben een sociale advocatuur, waarom hebben we eigenlijk geen sociaal notariaat? Ook voor mensen die niet zomaar honderden euro's kunnen missen kan het natuurlijk belangrijk zijn zaken goed vast te leggen en advies te krijgen. Het recht moet toegankelijk zijn voor iedereen.'

Een notaris kan mensen in tal van zaken bijstaan. Zo kan een notaris mensen adviseren en aktes opstellen, bijvoorbeeld samenlevingscontracten, huwelijkse voorwaarden en (levens)testamenten. Veel mensen komen alleen maar in aanraking met de notaris bij de koop en verkoop van hun woning. Waarschijnlijk spelen de hoge kosten daarbij een rol en dat is volgens de SP geen goede zaak.

Van Nispen: 'De notaris zou bij uitstek de persoon kunnen zijn waar je naartoe gaat als je vooraf dingen goed geregeld wilt hebben, zodat je niet, op een later moment, een advocaat of rechter hoeft in te schakelen met alle bijbehorende emotie, bureaucratie en kosten van dien. Daarom moet de notaris voor zo veel mogelijk mensen toegankelijk zijn. Hier ligt een rol voor de overheid.' •

> SP OP BEZOEK BIJ DE RAAD VAN EUROPA

Sinds januari is SP-senator Tiny Kox de president van de parlementaire assemblee van de Raad van Europa. Dit internationale samenwerkingsorgaan van 46 Europese landen heeft een belangrijke rol in het versterken van de democratie, vrede, de rechtsstaat en mensenrechten. Met een oorlog gaande op het Europees continent staan Tiny Kox en de Raad van Europa voor de forse opgave om de vrede terug te laten keren op het continent.

Op uitnodiging van Kox bezocht een groep van 11 SP-leden de Raad van Europa.

Onder hen bevonden zich afdelingsvoorzitters, raadsleden, Statenleden, leden van het partijbestuur en medewerkers van de Tweede Kamerfractie. Met de trein reisden zij voor drie dagen af naar Straatsburg, waar de raad vijf keer per jaar bij elkaar komt. Tijdens het bezoek is er gesproken met vertegenwoordigers van de linkse zusterpartijen waarmee de SP samen een groep binnen de raad vormt. Ook woonden zij een plenair debat bij over de toekomst van de westelijke Balkan, waar de spanningen de laatste jaren weer toenemen.

De Raad van Europa heeft een belangrijke rol bij het Europees Hof van de rechten van de mens. De SP-groep bezocht dit hof waar iedere inwoner van het continent een klacht kan indienen tegen een land wanneer mensenrechten worden geschonden. Vanuit Nederland is er één Nederlandse rechter gekozen die wordt bijgestaan door Nederlandse juristen. Met hen spraken de SP'ers over de wijze waarop Nederlanders worden beschermd door het hof wanneer hun rechten door de Nederlandse overheid worden geschonden. •

> SUCCES IN EERSTE KAMER: KABINET ZEGT EXTRA MAATREGELEN TOE VOOR HALVERING KINDERARMOEDE

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer heeft de SP een overwinning geboekt in de strijd tegen kinderarmoede. SP-fractievoorzitter Rik Janssen vroeg aandacht voor dit probleem. Het kabinet leek een opening te laten in de begroting om de streefcijfers rondom het terugdringen van kinderarmoede minder hard te maken. Janssen vroeg om verduidelijking: 'Kinderen mogen

niet in armoede opgroeien en de rest van hun leven op achterstand worden gezet', betoogde Janssen. 'Mijn verzoek aan de minister-president is dan ook of hij toe wil zeggen dat de regering indien nodig aanvullende maatregelen zal nemen om de halvering van kinderarmoede in 2025 daadwerkelijk tot stand te brengen. Onze kinderen mogen we nooit laten vallen.'

Tijdens debatten in 2016 en 2018 diende de SP-fractie ook al moties in om reductiedoelstellingen voor kinderarmoede op te stellen. In tweede termijn zei het kabinet toe niet van de streefcijfers af te willen wijken. Als het nodig is, zet het daar extra maatregelen voor in. Dat betekent dat de halvering van kinderarmoede een stap dichterbij komt. •

NEDERLAND VERANTWOORDELIJK VOOR BLOEDBAD IN HAWIJA

In de nacht van 2 op 3 juni 2015 vindt er een bombardement plaats op een bommenfabriek van Islamitische Staat (IS) in de Iraakse stad Hawija. Vanwege het explosieve materiaal dat in de fabriek is opgeslagen, slaat de explosie over naar een woonwijk die compleet in de as wordt gelegd. Er vallen zeker 85 burgerdoden en ook nog eens honderden (ernstig) gewonden. Lange tijd is onduidelijk wie er achter het bombardement zit, totdat NRC Handelsblad en de NOS ruim vier jaar later, op 18 oktober 2019, onthullen dat Nederlandse F-16 gevechtsvliegtuigen verantwoordelijk waren.

Jip van Dort: 'Hawija was geen incident.'

foto Maurits Gemmink

JIP VAN DORT, JARENLANG fractiemedewerker Buitenlandse Zaken voor de SP, schreef samen met Lauren Gould en Marrit Woudwijk (allen zijn verbonden aan een onderzoeksprogramma over langeafstandsoorlog van de Universiteit Utrecht) het boek *Hawija: De verwoestende werkelijkheid van onze langeafstandsoorlog tegen IS*. Dit boek gaat over het verwoestende bombardement dat door opeenvolgende kabinetten-Rutte onder de pet is gehouden. De Tribune sprak met hem in zijn woonplaats Utrecht.

› Waarom hebben jullie dit boek geschreven?

'De politieke discussie na de onthulling over Hawija ging heel erg over de vraag: wie wist wat wanneer? Maar het ging nauwelijks over de gevolgen van het bombardement, over de verwoestingen in de stad en over de vele burgerdoden en gewonden. En

het ging ook niet over de bredere gevolgen van de langeafstandsoorlog tegen IS. Want Hawija was geen incident, bij de vele Westerse luchtaanvallen zijn zeker tienduizend burgers gedood. Wij hebben dit boek dus geschreven om meer achtergrond te geven bij het bombardement op Hawija. En ook om andere stemmen aan het woord te laten, zoals slachtoffers, wetenschappers, en onafhankelijke organisaties als Airwars en PAX.'

› Waarom werd Hawija gebombardeerd?

'Begin 2014 greep Islamitische Staat, een radicale, jihadistische beweging, de macht in grote delen van Irak en Syrië. Daarmee kwamen miljoenen mensen onder een gruwelijke heerschappij te staan. Kort daarna besloot de VS om luchtaanvallen uit te voeren op IS. Nederland sloot zich daar een paar maanden later bij aan en zou in totaal

2100 luchtaanvallen uitvoeren, vooral in Irak. Een van die aanvallen was op Hawija, in de nacht van 2 op 3 juni 2015. De Nederlandse regering wist vrijwel meteen dat er tientallen burgers gedood waren.'

› Hoe kon het zo misgaan in Hawija?

'In de oorlog tegen Islamitische Staat zijn er over het algemeen veel risico's genomen. Als je bommen gooit op dichtbevolkt gebied, dan weet je dat er burgerslachtoffers vallen. Dat is ook op grote schaal gebeurd. Zoals gezegd zijn er meer dan tienduizend burgers gedood door bombardementen van de internationale coalitie onder leiding van de VS. Men wist dat er in Hawija explosief materiaal lag opgeslagen, alleen niet hoeveel. Ze dachten: als we 's nachts bombarderen dan vallen er minder doden. Er is bij de aanval ook een relatief kleine bom gebruikt. Er zijn dus wel maatregelen

Minister Bijleveld van Defensie tijdens een debat over Hawija in de Tweede Kamer.

foto Dirk Hol/ANP©

genomen om het aantal slachtoffers te beperken, maar er zijn ook duidelijk risico's genomen. Er waren vooraf al signalen dat er burgers in de buurt waren, en vluchtelingen uit andere gebieden. Ook is bekend dat een andere coalitiegenoot – onbekend is welke – de aanval op Hawija geweigerd heeft. En Nederland lijkt puur afgegaan op de informatie die de Amerikanen verstrekten. Er is eigenlijk geen eigen analyse gemaakt van de mogelijke risico's van het bombardement.'

› **Waarom heeft de Nederlandse regering zo lang geheim gehouden dat Nederlandse F-16's verantwoordelijk waren voor het bombardement?**

'In het kort: om politieke redenen. Ruim twee weken na de aanval, besloot de regering om de militaire operatie tegen IS te verlengen. Bovendien had de toenmalige minister van Defensie, Hennis-Plasschaert, tijdens het debat over de verlenging gezegd dat er voor zover bekend geen burger-slachtoffers waren gevallen bij Nederlandse luchtaanvallen. Terwijl ze toen al wist van Hawija. De regering had dus alle reden om niet open te zijn over het bombardement. Naar eigen zeggen deed zij dat vanwege veiligheidsbelangen.'

› **Heeft Nederland in de oorlog tegen IS nog meer burgerslachtoffers gemaakt?**

'Van één ander bombardement is dat bekend. Dat was op de Iraakse stad Mosul, een paar maanden na Hawija. Bij deze aanval werden twee woonhuizen gebombardeerd, omdat men dacht dat hier een hoofdkwartier van IS gevestigd was. Dat bleek niet het geval. Er woonden gewoon burgers. Bij die

aanval zijn vier Irakezen gedood. Journalisten van de Telegraaf hebben later onthuld dat Nederland daarvoor verantwoordelijk was. Van de andere 2098 luchtaanvallen die door Nederland zijn uitgevoerd, weten we niet of daarbij burgerslachtoffers zijn gevallen. De regering weigert daarover voldoende informatie te geven.'

› **Wat heeft de regering gedaan na de onthulling van NRC Handelsblad en de NOS over de Nederlandse verantwoordelijkheid voor het bombardement op Hawija?**

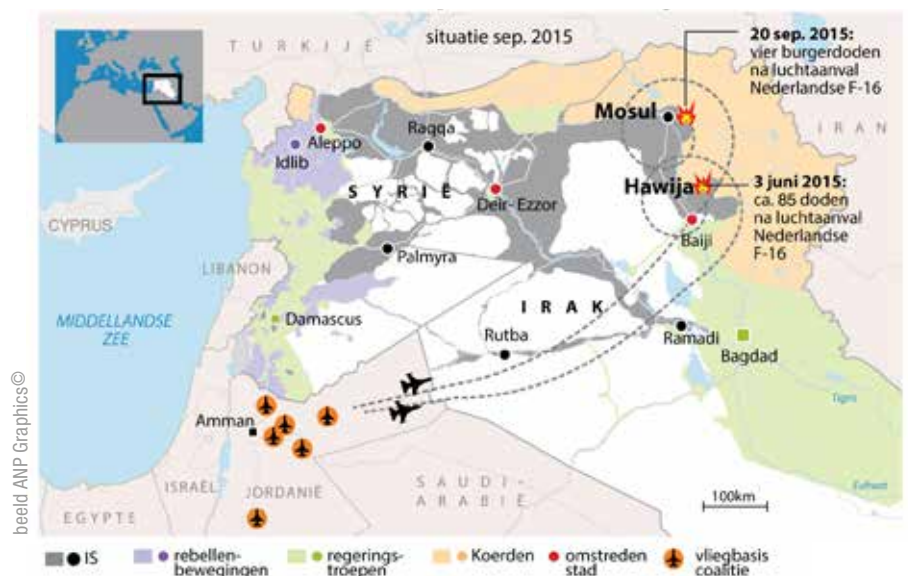
'Natuurlijk hadden ze meteen door dat er een probleem was. Daarom boden ze direct excuses aan voor de 'fout' – een leugen wilden ze het niet noemen – van de inmid-

dels vertrokken minister Hennis. Verder is er vooral twijfel gezaaid. Bijvoorbeeld over het aantal slachtoffers. Zo werd er ontkend dat de coalitie zelf tientallen burgerdoden bij deze aanval had geteld. Hier moest later op teruggekomen worden, waarna weer excuses volgden. In ons boek noemen wij dit 'strategische onwetendheid'.

› **Je was destijds fractiemedewerker Buitenlandse Zaken. Wat heeft de SP gedaan om de waarheid over Hawija boven tafel te krijgen?**

'Buitenlandwoordvoerder Sadet Karabulut (SP-Kamerlid van 2006 tot 2021) heeft heel veel vragen gesteld in de Tweede Kamer. Ten eerste over de verantwoordelijkheid van de coalitie voor burgerdoden. Want keer op keer bleek uit onafhankelijk onderzoek dat het aantal burgerdoden vele malen hoger lag dan officieel werd erkend. Gemiddeld tien keer hoger. En ten tweede over de Nederlandse betrokkenheid bij burgerdoden. Over Hawija wisten we niets. We hebben er voor de onthulling een keer naar gevraagd, maar kregen toen een nietszeggend antwoord van de minister. Na de onthulling zijn er vijf debatten geweest over Hawija. Er zijn daarbij drie moties van wantrouwen ingediend tegen minister Bijleveld van Defensie, waarvan een ook tegen premier Rutte, er zijn voorstellen gedaan voor een parlementair onderzoek (kwam er niet) en een onafhankelijk onderzoek (is gaande), en er is aangedrongen op geld voor herstelwerkzaamheden. Niet al deze voorstellen waren van ons, maar we hebben ze wel allemaal gesteund. En we hebben continu aangedrongen op openheid, ook over al die andere aanvallen.'

AANVAL NEDERLANDSE F-16'S OP MOSUL EN HAWIJA

› **Was het mogelijk om als Tweede Kamer de regering goed te controleren?**

‘Elke keer als wij informatie wilden over de gevolgen van de oorlog tegen IS, kregen we nagenoeg niets. Dat is natuurlijk uitermate frustrerend. Want er waren continu berichten dat er dingen misgingen. Maar we konden nauwelijks openheid krijgen van de regering over Nederlandse betrokkenheid. Dus de democratische controle is nogal gefrustreerd. Er is geen mogelijkheid geweest om de praktijk van oorlogvoering goed te controleren. Het parlement heeft zijn kerntaak, het controleren van de macht, in dit geval niet goed kunnen uitoefenen. Net als bij eerdere oorlogen, zoals die in Afghanistan. Ik denk dat dat een serieuze aantasting van de democratie is.’

› **Hoe is het met de slachtoffers en nabestaanden in Hawija gegaan?**

‘Veel gewonden hadden geen toegang tot medische zorg, omdat alleen mensen van IS zorg kregen. Daardoor zijn hun wonden niet altijd fatsoenlijk behandeld. Ze hebben ook geen psychische hulp gehad. Ook financieel had het bombardement grote gevolgen. Soms waren de kostwinners overleden en veel mensen hadden geen baan meer omdat het hele industrieterrein was vernietigd. Mensen konden nergens terecht, want niemand erkende verantwoordelijk te zijn. Dat zorgde voor heel veel frustratie. En het ondermijnde ook het beeld van het Westen dat een schone oorlog voerde met precisiebombardementen. Want hoe verklaar je dan de tientallen burgerdoden in Hawija? Deze mensen zijn gewoon jarenlang genegeerd. Dat is uitermate pijnlijk.’

› **Wat heeft de Nederlandse regering voor de slachtoffers gedaan en wat heeft zij nagelaten te doen?**

‘Op aandringen van de Tweede Kamer is er door de regering 4,4 miljoen euro beschikbaar gesteld voor enkele herstelwerkzaamheden. Veel te weinig natuurlijk. Wat de regering niet heeft gedaan en waar de mensen in Hawija wel om vragen, is individuele compensatie voor de geleden schade. Ook zijn er geen excuses aangeboden. De frustratie over het uitblijven van individuele compensatie, heeft ertoe geleid dat een aantal slachtoffers de stap naar de rechter heeft gezet. Zij worden daarin bijgestaan door mensenrechtenadvocaat Liesbeth Zegveld, die ook in ons boek aan het woord komt.’

› **Kan de SP nog iets doen voor deze mensen?**

‘Ik denk dat de SP moet blijven pleiten voor

foto Maurits Gemmink

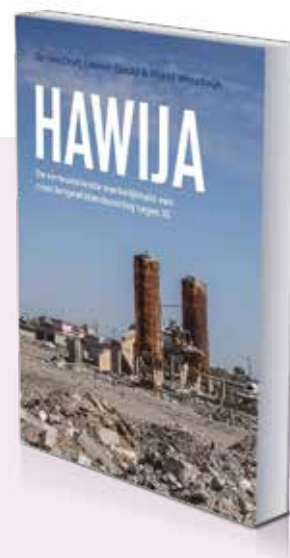
‘Deze mensen zijn gewoon jarenlang genegeerd’

wat de mensen in Hawija zelf vragen van de Nederlandse regering. Dus individuele compensatie, officiële excuses en een serieuze bijdrage aan de wederopbouw van Hawija. En aandacht blijven vragen voor wat er in Hawija is gebeurd. Het is voor zover bekend de dodelijkste door Nederland uitgevoerde luchtaanval. Dit mag niet vergeten worden.’

› **Wat is de bredere politieke betekenis van Hawija geweest?**

‘Na Hawija zijn er toezeggingen gedaan over meer transparantie en eerlijker communicatie. Het zou niet meer mogen gebeuren dat de Tweede Kamer niet wordt geïnformeerd over Nederlandse verantwoordelijkheid voor burgerdoden. Daar zit meteen ook wel een probleem, want de regering behoudt zich het recht voor om een kwestie als Hawija alleen in vertrouwen aan de Tweede Kamer te melden. Dat betekent dat de bevolking nog steeds niet wordt ingelicht over de soms pijnlijke gevolgen van oorlog voeren. Daar ligt wel een groot risico. Ook zal nog moeten blijken wat de toezeggingen waard zijn bij een volgende oorlog. Om die ook echt te realiseren, zal politieke druk nodig blijven.’ •

tekst Tijmen Lucie

Jip van Dort is historicus. Hij was van 2012 tot 2021 fractiemedewerker Buitenlandse Zaken voor de SP. Tegenwoordig is hij verbonden aan het *Intimacies of Remote Warfare*-programma van de Universiteit Utrecht en politiek adviseur bij vredesorganisatie PAX.

Recent verschenen drie boeken die voor SP'ers interessant en relevant zijn. Ronald van Raak bespreekt ze.

AKTIE, ONGEHOORD,

JEAN ROUWET EN 50 JAAR ACTIVISME IN TWENTE

Acties tegen de oorlog in Vietnam en de apartheid in Zuid-Afrika; de uraniumfabriek in Almelo en chloortransporten vanuit Hengelo; tegen de asbestvervuiling in Goor, maar ook voor het behoud van de boerderij van Herman Peterman in Lemselo. Twente kent een lange traditie van activisme. De journalist en regiohistoricus Marco Krijnsen schreef er een mooi boek over: *Aktie! Vijf decennia activisme in Twente*. Krijnsen biedt een overzicht van de grote acties en geeft aan waarom mensen juist in Twente zo actief waren. Dat kwam door de industriële omgeving, maar ook door bijzondere activisten.

De SP speelt een belangrijke rol in dit boek en in het bijzonder Jean Rouwet, SP'er van het eerste uur. Rouwet verhuisde in de vroege jaren zeventig van Limburg naar Hengelo en maakte een actiecentrum van zijn huis in de Cronjéstraat 12, dat daarvoor het ouderlijk huis was geweest van VVD'er Henk Kamp. Het boek laat zien hoe voorlopers zoals Jean Rouwet een verschil kunnen maken, als die bereid zijn om actie te voeren met en onder de mensen. 'Actievoeren is de beste vorm van inspraak. Het is laagdrempelig, direct en duidelijk', stelt Marco Krijnsen. Dit toegankelijke en mooi uitgeven boek laat ons zien waarom. •

Marco Krijnsen,
*Aktie! Vijf decennia
activisme in Twente*.
Uitgeverij Rogeko Hengelo.
160 pagina's. 24,90 euro
via sp.nl/shop

Cor Vergeer in de Leidse raad, 1991.

foto Gerard Hassing

Jean Rouwet in Hengelo in 1989.

BEVRIJD!

Cor Vergeer, *Ongehoord!*
*Hoe de SP het integratiebeleid
op de politieke kaart zette.*
Ginko Leiden. 224 pagina's.
15 euro via sp.nl/shop

COR VERGEER EN HET INTEGRATIEDEBAT IN LEIDEN

Het was een bijzonder moment voor Cor en Fenna Vergeer, de uitzending van Buitenhof van 18 januari 2004 waarin Ronald Plasterk een column uitsprak over het integratiebeleid. Daarin blikte de PvdA'er terug op een bijdrage in 1984 van een SP'er in de Leidse raad, waarvan Plasterk toen zelf lid was. Plasterk vertelde: 'Het raadslid pleitte voor Nederlandse taallessen voor kinderen, in plaats van lessen in eigen taal en cultuur. De doelstelling van de migrantennota, behoud van eigen cultuur, wees hij als "illusies" van de hand. Profetische woorden. Ere wie ere toekomt: de spreker was Cor Vergeer van de SP. Hij werd afgeslacht!'

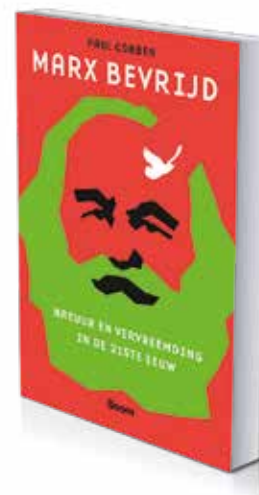
Cor Vergeer was een grondlegger van de SP in Leiden. Hij overleed in januari 2021 en had toen bijna een boek afgerond: *Ongehoord!*, over zijn eigen ervaringen met het integratiedebat in Leiden. Historicus Bart van der Steen heeft het afgemaakt. Een bijzonder boek, waarin Cor Vergeer uitgebreid vertelt hoe de SP begin jaren tachtig aandacht vroeg voor de groeiende problemen met de integratie, maar waarvoor hij door andere partijen werd verketterd. Tot de commissie-Blok, die op initiatief van de SP het beleid onderzocht en in 2004 dezelfde problemen zag. Een boek over 'Het gelijk van Cor', zegt Plasterk in een voorwoord. •

KARL MARX EN HET SOCIALISME VOOR DE 21E EEUW

Wie goed vooruit wil rijden moet ook regelmatig in de spiegel kijken. De SP is volop aan het nadenken over de toekomst van het socialisme, met het partijbrede debat over de actualisering van het beginselprogramma Heel de mens. SP'ers hebben zich altijd laten inspireren door socialistische denkers. Niet omdat die de waarheid in pacht zouden hebben, maar wel omdat ze kunnen helpen om onze gedachten te scherpen. Karl Marx was één van de grondleggers van het socialisme in de 19e eeuw, maar kan zijn leer ons nog van dienst zijn in de 21e eeuw? De Tilburgse filosoof Paul Cobben laat zien waarom wel, in *Marx bevrijd*.

Menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit, dat zijn de kernwaarden van het socialisme van de SP. Maar kan dat nog wel, in een kapitalistische samenleving, waarin vooral een beroep wordt gedaan op het eigenbelang van mensen, op de onderlinge concurrentie tussen mensen en de winst op de korte termijn? Het is een dilemma waar alle socialisten mee te maken hebben: de mensen worden gevormd door de wereld waarin ze leven en in een kapitalistische samenleving leidt dat als vanzelf tot kapitalistische waarden. Hoe kunnen diezelfde mensen dan de wereld veranderen en andere waarden tot bloei laten komen?

Paul Cobben noemt dit het probleem van de 'vervreemding', of hoe mensen in het kapitalisme de natuur vooral gingen zien als een productiemiddel, zozeer zelfs dat we de aarde dreigen uit te putten. In het kapitalisme zijn we ook elkaar steeds meer gaan zien als middelen, in plaats van medemensen. Niet alleen zijn we vervreemd van de aarde en van andere mensen, maar ook van onszelf, meent Cobben. Dat ongemak en die onvrede zijn echter geen reden om in deze situatie te berusten, maar bieden volgens hem de mogelijkheid om mensen te overtuigen dat het anders moet, in dit niet eenvoudige, maar interessante boek. •

Paul Cobben, *Marx bevrijd*.
*Natuur en vervreemding
in de 21e eeuw.* Boom
Amsterdam. 240 pagina's.
24,90 euro.

‘NIEMAND WORDT ALS SOCIALIST GEBOREN’

Al vanaf de oprichting in 1972 speelt ideologische en praktische scholing een belangrijke rol binnen de SP. We zijn immers een socialistische partij en dan horen ‘theorie en praktijk’ in overeenstemming te zijn: gedegen kapitalismekritiek moet gekoppeld zijn aan succesvol activisme en een goede organisatie. Deze uitgangspunten komen samen in het nieuw gevormde team Opbouw en Opleiding. Wat dit betekent voor de partij en wat leden en afdelingen daaraan hebben, bespreken we met teamleider Lieke van Rossum en Jimmy Dijk die vanuit het Dagelijks Bestuur betrokken is.

JIMMY DIJK EN LIEKE VAN ROSSUM OVER HET NIEUWE TEAM OPBOUW & OPLEIDING

IN 2005 WORDT met de oprichting van het S-team de scholing flink geprofessionaliseerd. Bekende scholingen als ‘Lokaal actief’, ‘Politieke basisvorming’ en ‘Heel de mens’ hebben heel wat SP’ers de fijne kneepjes van het vak bijgebracht. Afgelopen mei besloot de Partijraad dat het tijd is voor een nieuwe professionaliseringsronde: het oude S-team ging over in team O&O. Zoals de naam ‘Opbouw en Opleiding’ al suggereert, worden de scholingen nóg meer gekoppeld aan de organisatorische opbouw van onze partij.

› Waarom deze verandering?

• Jimmy: ‘De Partijraad vond dat het tijd was om onze partij en dus ook onze afdelingen

te gaan versterken. We hebben nu zo’n 130 afdelingen in het land en onze intentie is om daar op korte termijn zo’n 20 nieuwe afdelingen aan toe te voegen. Ook willen we in 40 extra gemeentes bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen meedoen. Team O&O is mede opgericht om die uitdagingen aan te gaan, want daarvoor moet de organisatie van de afdelingen op orde zijn. Daar schort het soms aan. Sommige afdelingen hebben bijvoorbeeld wel een gemeenteraadsfractie, maar verder geen kadergroep die actietrajecten opzet en zorgt voor de nodige worteling in dorpen en wijken. Team O&O is er om deze afdelingen via scholing en begeleiding te helpen om verder te groeien.’

• Lieke: 'Precies, we geven nog steeds vooral scholingen, maar die zijn nu meer gericht op het opbouwen van afdelingen. Dat is het verschil met het oude S-team. Theorie en praktijk zijn nóg beter samengevoegd. Dat is natuurlijk wat ons tot een socialistische partij maakt: we denken niet alleen slim na over wat er anders moet in de wereld, maar we steken ook samen de handen uit de mouwen en proberen daarin zoveel mogelijk mensen te betrekken. Daarom proberen we altijd aan de hand van een lopend actietraject of de opbouw van een afdeling een scholingsavond te organiseren.'

› Doel van team O&O is om de SP verder te laten groeien?

Jimmy Dijk: 'Ja, onder andere. In plaatsen waar we nog geen afdelingen hebben, gaan we met een heel gerichte aanpak helpen door bijeenkomsten te organiseren en van de grond af aan een afdeling te organiseren. Daar hebben we een heel gestructureerde aanpak voor ontwikkeld. Zo hebben we in De Moed een landkaart van Nederland hangen waarop we heel precies aangeven waar we afdelingen gaan oprichten, bijvoorbeeld omdat het daar strategisch nuttig is om een afdeling te hebben of omdat we daar voldoende leden of veel SP-stemmers hebben. En het werkt, want er zijn nu al zo'n acht nieuwe werkgroepen en afdelingen-in-oprichting door heel Nederland.'

• Lieke: 'Nieuw is daarbij ook dat we veel regionaler zijn gaan werken. Bij de opbouw van afdelingen zijn we nauwer gaan samenwerken met de regiovertegenwoordigers. In team O&O zijn het oude S-team en regioteam samengevoegd. Verder zijn onze teamleden ingedeeld in regio's waar ze leiding geven aan regionale werkgroepen die scholingen geven en afdelingen helpen. We geven dus niet meer alle cursussen zelf, dat is ondoenlijk gezien de grote vraag aan scholing. Maar we leiden wel alle scholers op die deze cursussen geven. Dat we dit meer regionaal zijn gaan doen, maakt de lijnen binnen de partij veel korter. Het is bijvoorbeeld veel gemakkelijker geworden om een afdeling te koppelen aan een Tweede Kamerlid voor een informatieavond.'

› Hoe helpt team O&O bij het versterken van reeds bestaande afdelingen?

• Jimmy: 'We hebben een meetlat ontwikkeld met vijf kenmerken van een goede afdeling. Wij vragen afdelingen om iedere maand een verslag te schrijven waarin ze zichzelf langs deze meetlat leggen, niet om plusjes en minnetjes uit te delen, maar gewoon om te kijken hoe een afdeling zich

ontwikkelt. Wat gaat er goed? Wat gaat er minder goed en waar is versterking nodig? Daarbij kan team O&O dan gericht hulp bieden. Dan gaat het bijvoorbeeld om het hebben van een klein en krachtig afdelingsbestuur, waarin de verantwoordelijkheden duidelijk verdeeld zijn. En om afdelingen waar regelmatig effectieve actietrajecten maar ook gezellige bijeenkomsten voor de leden worden georganiseerd. Belangrijk is ook het hebben van een ideologisch sterke fractie, die in staat is om zich te onderscheiden van de andere partijen in een gemeente. De SP is nu bijvoorbeeld een landelijke actie begonnen voor het nationaliseren van energiebedrijven en dat maakt ons uniek, want wij zijn de enigen in Nederland die zich daar openlijk voor uitspreken. Door zulke initiatieven wordt je leidend en herkenbaar. Dat geldt ook op lokaal niveau. Maar daar moet je wel lef en de juiste kennis voor hebben en dan helpt het als je daarin goed geschoold bent.'

› Wat betekent dit voor individuele SP-leden?

• Lieke: 'Ik merk vaak dat leden denken 'Oh, daar ben ik niet slim genoeg voor' of 'Die scholing is alleen voor mensen die raadslid willen worden,' maar zo kijken we er niet tegenaan. Wij zijn er voor álle leden, omdat het scholen van alle leden uiteindelijk de hele partij sterker maakt. Daarom hebben we een leerlijn ontwikkeld, met gerichte kennismakingsbijeenkomsten en scholingen voor nieuwe leden en meer verdiepende scholingen voor leden die zich al verder in de partij hebben ontwikkeld. Als mensen daar interesse in hebben, dan kunnen ze door ons helemaal van begin af aan begeleid worden om zich binnen de afdeling te ontplooiën, zodat ze uiteindelijk hun ideale plek vinden, van actievoerder tot bestuur-

der of raadslid. Dat is natuurlijk voor iedereen weer anders. Daarom spreken we ook liever over 'opleiding' dan 'scholing', omdat je bij ons inderdaad een soort opleiding tot actieve SP'er kunt volgen. Niemand wordt immers als socialist geboren.'

› U vraagt, wij draaien?

• Lieke: 'Nou, dat is iets te simpel gesteld. Het is niet zo dat je zomaar kunt zeggen: 'Hee Lieke, ik wil raadslid worden, leid mij eens op!' Nee, pas als je in je afdeling voldoende ervaring hebt opgedaan en je samen met de afdeling hebt besloten dat je een potentiële kandidaat voor de gemeenteraad bent, dan kom je daarvoor in aanmerking. Je moet er wel wat voor doen. Dit is wel een verandering ten opzichte van het verleden. Vroeger kon bijvoorbeeld ieder lid dat daar interesse in had zich opgeven voor een cursus 'Debatteren en Media', maar nu doen we dat alleen nog voor de mensen binnen de afdeling die daar echt mee te maken krijgen. Voor nieuwe leden is het sowieso veel leuker en leerzamer om samen met hun afdeling aan de slag te gaan dan om gelijk zo'n cursus te gaan volgen, waar ze vervolgens niet zo veel aan hebben.'

• Jimmy: 'Natuurlijk kan nog steeds ieder lid zijn of haar afdelingsvoorzitter benaderen voor een scholing. Maar we kijken nu beter, vanuit onze leerlijn, naar wat een lid in zijn of haar ontwikkeling binnen de SP nodig heeft. Overigens raad ik alle leden van harte aan om mee te doen met onze scholingen. Het is niet alleen heel leerzaam, maar ook heel gezellig. Zeker in deze tijd is het best fijn om erachter te komen dat er behoorlijk veel mensen zijn die hetzelfde denken als jij. En de scholingen van team O&O zijn uitermate geschikt om elkaar te ontmoeten en samen na te denken over hoe we met de SP de wereld kunnen veranderen. Daar gaat het uiteindelijk om!' •

tekst Peter Sas
foto Nynke Vissia
tekening Nenad Mečava

Meer weten over team O&O en scholingen?
Kijk op spnet.nl

GOUDEN ROEISPAAN

Marijke Fontijn ontving van Lilian Marijnissen de Gouden Roeispaan.

VOOR

VILLA VONK

Bewoners van het Rotterdamse Hoogvliet kunnen bij Villa Vonk terecht voor hulp bij het invullen van papieren: denk aan formulieren voor de energietoeslag of de Voedselbank. Vroeger konden mensen twee ochtenden per week bij de stichting aankloppen, maar vanwege de gestegen kosten zitten de vrijwilligers van Villa Vonk inmiddels vijf dagen per week klaar. Lilian Marijnissen kwam hen een hart onder de riem steken.

DE BEWONERSORGANISATIE Villa Vonk is in 2011 opgericht en hij beheert een multifunctionele ruimte in Hoogvliet: het 'Huis van de Wijk'. Bewoners kunnen er terecht om elkaar te ontmoeten, om samen te eten, en voor cursussen en activiteiten voor jong en oud. Daarnaast zijn er vier vrijwilligers fulltime in de weer om mensen hulp te bieden bij het invullen van formulieren. Marijke Fontijn, voorzitter van Villa Vonk: 'Het is voor hen nu vijf dagen in de week alle zeilen bijzetten. In deze wijk woonden al veel mensen die het nauwelijks redden en daar kwamen de oorlog in Oekraïne en de stijgende prijzen nog bovenop.'

Geëxplodeerde kosten

Doordat de kosten van energie, boodschappen en brandstof zijn geëxplodeerd moeten steeds meer mensen een beroep doen op regelingen van de overheid. Fontijn treft tegenwoordig mensen van boven de zeventig met tranen in hun ogen en bibberende handen, met brieven in hun handen dat ze worden afgesloten van gas en elektra. 'Er wordt gezegd: we sluiten geen mensen af. Maar wij zien dat het wel degelijk gebeurt.' Daarnaast ziet Fontijn tegenwoordig een groep naar het

Huis van de Wijk komen die er voorheen amper kwam: 'Mensen die werken, maar het niet meer redden. Ze betaalden bijvoorbeeld ooit 150 euro voor hun energierekening, maar nu 690 euro.'

Omdat regelingen van de overheid niet altijd even goed te begrijpen zijn, dreigen sommige mensen die hulp nodig hebben nog meer in de knel te komen. Fontijn: 'Zo komen hier mensen die niet met DigID overweg kunnen. Denk aan ouderen die de vraag krijgen of ze een QR-code willen scannen. Je kunt het ze wel uitleggen, maar over twee weken weten ze het vaak al niet meer. Ook het taalgebruik in de formulieren is vaak te ingewikkeld voor mensen met een kleinere woordenschat.'

Doorgestuurde hulpvraag

Tekenend is dat de officiële balies van de gemeente, die werken met betaalde krachten, geregeld mensen met een hulpvraag doorsturen naar de vrijwilligers Villa Vonk. Aan de andere kant zijn bewoners volgens Fontijn vaak tevredener met de dienstverlening van Villa Vonk: 'Wat wij bieden is veel laagdrempeliger. Het is het fijn dat onze vrijwilligers er niet altijd vanuit gaan dat mensen kunnen lezen en schrijven en de tijd hebben om je verhaal aan te horen.'

Fontijn kreeg uit handen van SP-leider Lilian Marijnissen de Gouden Roeispaan uitgereikt: een prijs voor mensen die tegen de stroom inroeien en daarmee iets waardevols doen voor de maatschappij. Als het aan de voorzitter van Villa Vonk ligt, zou de regering meer oog moeten hebben voor de mensen die bij haar stichting aankloppen voor hulp: 'De basisvoorzieningen zoals ons openbaar vervoer en de energie zouden weer door de staat geregeld moeten worden, zodat we die zaken meer onder controle hebben. Als we niet onze energievoorziening hadden verkocht, dan hadden we nu veel meer invloed gehad op de stijgende prijzen en waren mensen niet zo in de problemen gekomen.' •

tekst Lesley Arp

foto Joshua Versijde

Marijke Fontijn:
'Wat wij bieden is veel laagdrempeliger'

LINKSVOOR **'IK MIS DE STRIJDBAARHEID'**

'Onze grootste propagandist', noemen ze hem in de SP-afdeling Groningen. Cor de Ruiter, 93 jaar, is nooit te beroerd om in welk gesprek dan ook de SP ter sprake te brengen. 'Ik heb veel medische behandelingen moeten ondergaan en praat dan al snel met artsen en verpleegkundigen over de gezondheidszorg en over de ideeën die de SP daarvoor heeft. Vaak blijkt dat ze de partij een warm hart toedragen en regelmatig hoor ik ook dat ze SP stemmen.'

› **Je bent al even met pensioen. Wat deed je vroeger?**

'Ik werkte als meubelstofeerder en adviseur woningtextiel, maar daarvoor werd ik afgekeurd. Toen werd ik vrijwilliger op de basisschool in mijn Oosterparkwijk. Met de kinderen de natuur in, extra lessen geven, de schoolbibliotheek draaien, voor Sinterklaas spelen. Geweldig om te doen. Verder verzamel ik postzegels. Ik ben lang bezig geweest met de PTT om zegels van verzetsstrijders uitgegeven te krijgen. Dat is helaas niet gelukt.'

› **Hoe ben je bij de SP terechtgekomen?**

'Mijn vrouw Jannie, die inmiddels overleden is, was al lid en ze heeft mij er ook bij betrokken. Dat was nog in de tijd dat we in Groningen elke maand zelf de Tribune moesten vouwen en nieten. Ik bracht folders en Tribunes rond, stond op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen en was steevast van de partij als er ergens gedemonstreerd werd. Ik kan me nog goed herinneren hoe we met een brandweerauto met gillende sirene bij alle alle Groningse gemeentehuizen langsgingen die aan het spoor van de chloortrein lagen.'

› **Ben je nog steeds actief?**

'Dat gaat wat minder. Maar elke dinsdag kijk ik het vragenuurtje in de Tweede Kamer en ik volg ook de debatten. Vrolijk word je er niet van: we hebben een regering die boven de mensen staat, maar ze moet náást de mensen staan. Neem de aardbevingsellende in Groningen. Schandalig hoe hier met mensen wordt omgesprongen. En in de samenleving mis ik de ouderwetse onbaatzuchtige strijdbaarheid. Kijk naar de inzet van de socialisten van vroeger. Bij de SP zie je dat nog wel terug, maar verder helemaal niet. 'Een beetje kritisch op de SP-fractie ben ik wel. Die mag zich soms wel wat steviger en duidelijker opstellen.'

› **Spreekt hier een gelukkig mens?**

'Ik kijk terug op een mooi leven en ben vooral blij met de steun die ik krijg van mijn twee zoons en schoondochters. En mag ik ook Will noemen? Dat is een SP'er die in de buurt woont en op wie ik altijd een beroep kan doen.' •

DE SP IN 1973

GEEN
BELASTING
OP
ONTLASTING

Actievoeren voor 'Geen belasting op ontlasting' (Leiden, 1975). Op de voorgrond Cor Vergeer.

Groene politiek, dat is voor de SP niets nieuws, want dat heeft de partij altijd al gedaan. Enkele maanden na de oprichting in oktober 1972 begon de SP een milieuactie die velen verraste. Met de leuze 'Geen belasting op ontlasting' werden bewoners georganiseerd om een nieuwe milieubelasting te boycotten: dit was de verontreinigingsheffing die iedereen moest betalen. Een manier voor de SP om de strijd tegen vervuiling te verbinden met de financiële belangen van mensen. Deze actie leidde ook tot de oprichting van Milieu Aktiecentrum Nederland (MAN), onder de bezielende leiding van milieuactivist Remi Poppe.

EEN KIJKJE IN DE VERSLAGEN van de geheime dienst BVD helpt om uit te vinden wat de SP'ers in die beginjaren zoal deden. Volgens een BVD-verslag van april 1973 verzette het MAN zich 'uitgaande van de belangen van de werkende bevolking, tegen de zich voortzettende milieuvergiftiging. Daartegen en "tegen de valse schijn die de regering en industriële wekken met hun oplossingen". De verontreinigingsheffing raakte de gewone mensen in de portemonnee, maar de grote vervuilers konden gewoon doorgaan met vervuilen. Volgens dit verslag zouden meer dan 100.000 mensen bij de actie zijn betrokken.

De massa's mobiliseren, dat was het grote doel van de kleine SP: door mensen te organiseren rondom gedeelde belangen. Dat lukte verrassend goed. Arbeidersmacht, de 'vakbond' van de SP die in 1970 een centrale rol speelde in de havenstaking in Rotterdam, organiseerde in 1973 met succes een staking bij tapijtenfabriek Bergoss in Oss. Onder leiding van de nog jonge Jan Marijnissen, zonder een stakingskas en ondanks de harde tegenwerking vanuit de bestaande vakbonden, werden arbeiders met verschillende culturele achtergronden verenigd in hun gedeelde strijd voor een beter loon en betere arbeidsomstandigheden.

Veel was 50 jaar geleden anders, maar veel ook herkenbaar, zoals de woningnood: jongeren die geen huis konden krijgen, huren die niet te betalen waren en huizen die niet werden onderhouden. De Bond van Huurders en Woningzoekenden (BHW) van de SP organiseerde bewoners in hun eigen buurt. Het was via deze acties dat de SP de boosheid zag van mensen over de milieubelasting, omdat zij niet de vervuilers waren, maar wel de rekening moesten betalen.

Milieu Aktiecentrum Nederland (MAN) werd een derde 'mantelorganisatie' van de SP, die naast werken en wonen ook het milieu centraal stelde.

'Als we nou allemaal eens drie jaar onze behoefte ophielden en niet naar de wc gingen', stelde Remi Poppe: 'dan zou volgens deze wet het water dus vanzelf weer helder moeten worden. Iedereen begrijpt dat dat niet waar is, en ik raad u dus aan om uw behoeften maar geen drie jaar op te houden.' Aldus deze voorman van het MAN in de Tribune van januari 1973, in een reactie op de wet die deze belasting regelde- en beloofde dat die zou leiden tot schoon oppervlaktewater. Volgens Poppe was het omgekeerde het geval: doordat gewone mensen opdraaiden voor de schade konden grote bedrijven doorgaan met vervuilen.

Een ander herkenbaar probleem in deze periode was de hoge inflatie, waardoor alles duurder werd. Voor de SP een extra reden om mensen op te roepen om de milieubelasting niet te betalen. Een boycot die volgens de BVD ook massaal werd gesteund. Dat leidde tot discussie en kritiek van andere linkse partijen. Sommige mensen die niet betaalden kwamen voor de rechter, waarbij de SP juridische hulp bood. MAN gaf ook *De mens moet blijven* uit, waarin de strijd tegen vervuiling werd verbonden met de sociale strijd. Acties die volgens de BVD 'een niet onbelangrijke versterking betekenen voor de SP'. •

tekst Ronald van Raak
foto archief SP

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

Ik vraag mij vaak af waarom er wel regelmatig overzichtjes in de Tribune staan van successen in de lokale afdelingen, maar nooit een soortgelijk, puntsgewijs overzichtje van de successen van de landelijke partij in het parlement. Welke van onze wetsvoorstellen hebben het gehaald, of juist niet? Welke initiatieven heeft de SP in het parlement genomen? Wat bereikt de SP in de oppositie?

Zo'n overzichtje in elke Tribune van landelijke successen kan de afdelingen enorm helpen als we in gesprek of in discussie komen met mensen op straat, tijdens huis aan huis acties en in onze eigen sociale netwerken. Nu moet iedereen deze informatie zelf uit de artikelen in de Tribune halen, of van de website, of uit nieuwsbrieven, of uit de media. Een puntsgewijs overzichtje in de Tribune werkt denk ik veel efficiënter.

Met vriendelijke groet,
Leo Martinus (werkgroep SP Aa en Hunze)

Redactie: Fijn om te horen dat je onze overzichtjes met lokale successen waardeert. De successen die de SP in de Tweede Kamer behaalt op grote thema's krijgen natuurlijk volop aandacht in de Tribune en op onze website. Maar er worden zo veel stemmingen gehouden, dat we daarmee de hele Tribune zouden kunnen vullen. Op de website van de Tweede Kamer kun je alle stemmingsuitslagen vinden. sp.nl/stemmingen

En helemaal nieuw is de website van de Open Kamer, waar je kunt kijken welke SP-voorstellen er zijn aangenomen. sp.nl/sp-successen

Tribune november 2022

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZ403462460000
kenmerk : machtinging (in te vullen door SP):
reden : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank Identificatie (BIC) * : _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr.)
handtekening : _____

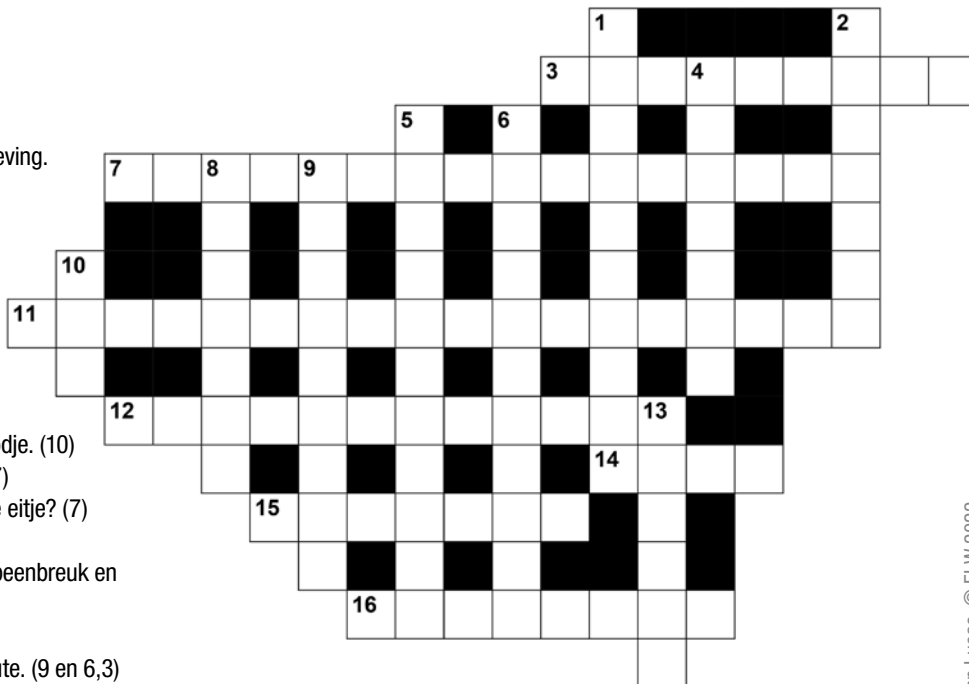
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3 Babyshower? (9)
- 7 Het establishment van monniken. (2,10,4)
- 11 Uit de Groningse cel ontsnappen tijdens aardbeving. (3,2,5,8)
- 12 Spel met waardevolle post als inzet? (12)
- 14 Lichtbron schijnt tegendraads alleen rond het middaguur. (4)
- 15 Daarlangs word je beoordeeld op lengte. (7)
- 16 Zo is het ijs ook emotioneel gesmolten. (8)

Verticaal

- 1 Nooit meer noemen! Dan legt ie vanzelf het loodje. (10)
- 2 Feit: zo'n paard mag je niet in de bek kijken. (7)
- 4 Papieren familie van het tot de nok toe gevulde eitje? (7)
- 5 (geen?) Buitenaardse wezens. (11)
- 6 Jeukende (na een tijdje) connectie tussen uw beenbreuk en het ziekenhuis? (11)
- 8 Da's voer voor Justitie. (7)
- 9 Advies: ga ervandoor! Maar wel langs deze route. (9 en 6,3)
- 10 Hierdoor verdwijnt water, en geheime informatie. (3)
- 13 Placebo? Wat een bedrog. (6)

Henry en Lucas, © FLW 2022

SYNOLINKS

Achterhaal via de Gegeven woorden (gele achtergrond) en de Hints de Gevraagde woorden (blauwe achtergrond), die telkens een synoniem zijn. Let op: de Gegeven en Gevraagde woorden staan meestal niet in dezelfde 'rij'.

Breng letters die in de Gevraagde woorden verschijnen (in vakjes met een wit cijfer) over naar de rode vakjes. Dit wordt dan het Oplossingswoord, wat u naar de redactie kunt sturen. Veel plezier.

Hints

- Zeg het 2 keer snel en het wordt een... .
- Ook wel: 'Ons'
- Dat ben
- Elitair groen.
- Van hot naar her, hopen op een rustig plekje.
- Ongezonde begeerte.
- Na deze fysieke start komen er meestal muisjes.
- Zo'n beetje of per stuk.
- Et tu, Brute?
- Aandikken, maar niet zwart/wit.

	H			1										9					
G	M	A			2						10								
e	E	G	O			3				3									
g	P	A	R	K			4					5							
e	A	S	I	E	L			5											2
v	K	O	O	R	T	S			6										4
e	A	A	N	V	A	N	G			7				7					
n	O	N	G	E	V	E	E	R			8					1			
w	A	A	N	W	R	I	J	V	E	N			9						6
o	O	V	E	R	D	R	I	J	V	E	N			10					8
r																			
d																			
e																			
n																			

OPLOSSINGEN SEPTEMBER

CRYPTOGRAM

Horizontaal 3) Wijn 5) Geblaf 10) Belastingparadijs 11) Eigenliefde 12) Rijp 13) Modelgezin 14) Tabak 16) Daltarif 17) Min.

Verticaal 1) Najaar 2) Niet in orde 4) IJltelegram 6) Bramen 7) Tafereel 8) Onder zeil 9) Mijlpaal 15) Acid.

ANAGRAAF

1) Oppositie 2) Binnenhof 3) Peilingen 4) Taalgrens 5) Regelneef 6) Ombuiging.
Eindoplossing: **(OBEREN ->) BOEREN**

De winnaar van de oktoberpuzzel 2022 is Patrick Mathot uit Kortenhoef.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 23 november naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

KABINET WEIGERT PAS OP DE PLAATS VOOR MODERNE SLAVERNIJ

‘De vliegtuigen die mensen naar een gedroomd beter leven vliegen, keren dagelijks terug met de doodskist in het bagageruim.’ Het is één van de vele pijnlijke constateringen in de serie in de schaduw van het WK. Voor de bouw van de wegen, stadions en andere voorzieningen in Qatar worden tienduizenden arbeiders ingevlogen. Zij werken daar onveilig en in temperaturen van 50°C voor weinig of geen geld. De omstandigheden daar zijn zo slecht dat inmiddels al meer dan 6500 mensen zijn overleden.

foto Ennio Leanza/Keystone via AP/ANP©

De SP wil al zeer lange tijd dat er geen officiële vertegenwoordiging vanuit Nederland naar het toernooi afreist. Een SP-motie die daartoe opriep werd eerder al door de Tweede Kamer aangenomen. Maar de regering verkiest economische belangen boven het welzijn van mensen en weigert de motie uit te voeren. SP-Kamerlid Jasper van Dijk pikt dit niet en veroordeelt de houding van het kabinet: ‘Dit WK had nooit in Qatar gehouden moeten worden. Nu het er toch komt moet de regering daar wegblijven. Er is geen enkele reden om het regime te ondersteunen terwijl zoveel leed is aangerecht.’